

Natuur in de IJsseldelta

Roeken in Kampen

door H.J.H. Dorgelo

Een kolonie broedende Roeken middenin de stad - kan dat?

Ja, dat kan, als we vogels hun eigen plek niet misgunnen. En als we niet al te moeilijk doen over de door hen zelf gekozen broedplaatsen kunnen we er ook van genieten. Als we er maar oog voor hebben.

Veel Kampenaren zullen de plaatsen waar in hun stad Roeken broeden, wel kennen. In het stadspark, op de singels en langs de Cellesbroeksweg laten de Roeken duidelijk van zich horen. Vooral in de broedtijd zijn ze nogal luidruchtig. En niet iedereen kan dit waarden, hetgeen ook vaak het gevolg is van het ontbreken van enige kennis van deze interessante vogels.

De wetenschappelijke (Latijnse) naam van de Roek is *Corvus frugilegus*. Dat betekent "veldvruchten verzamelende raaf". Men neemt aan dat de Nederlandse naam Roek een klanknabootsende naam is. De Roek is ingedeeld bij de familie der kraai-achtigen (*Corvidae*), waar ook de Zwarte Kraai, de Kauw, de Ekster, de Raaf en de Vlaamse Gaai toe behoren. De roep van de Roek klinkt hoger en heser dan die van de Zwarte Kraai, een schor kaah of krô-krô, terwijl de zang bestaat uit kaw-kaw en andere krassende geluiden. Ook tijdens het vliegen roept de Roek veelvuldig.

Roeken zijn in het algemeen nuttige vogels. Ze worden vaak verward met de Zwarte Kraaien, die echter veel roofzuchtiger zijn. Andere verschillen met de Zwarte Kraai zijn onder andere: het hoge voorhoofd; de kale, witte plek bij de snavelbasis van de volwassen vogels; het lossere verenkleed ("Roeken zijn net kraaien met afgezakte broeken" dichte Jan Drogenbos) en het sociale gedrag: Roeken zijn kolonievogels. Het voedsel van de Roek bestaat voornamelijk uit wormen, slakken, engerlingen, emelten en andere insecten, muisen, aas, vruchten en granen. Ook foerageren ze op stortplaatsen van menselijk afval. In de literatuur worden Roeken ook aangehaald als bestrijders van insectenplagen. Ze hebben dus een nuttige functie voor de landbouw. Maar ze veroorzaken ook wel eens schade aan landbouwgewassen (granen en peulvruchten); daarvoor kunnen agrariërs een schadevergoeding krijgen.

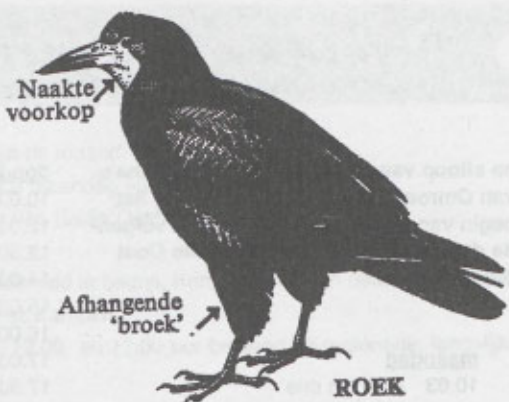
Roeken zijn - zoals ik al schreef - echte kolonievogels. Ze foerageren altijd in groepen, ze slapen in grote aantallen op slaapplaatsen (vaak met Kauwen) en ze broeden in kolonieverband.

De Roek is een - sinds 1977 - beschermde vogel. Dat betekent niet alleen dat ze zelf beschermd zijn, maar dat ook de nesten en de eieren niet verstoord mogen worden, ja dat zelfs de nestbomen niet mogen worden omgehakt. Ook op de EG-Richtlijn staat de Roek genoteerd als een beschermde vogel.

In het jaar 1950 kwamen in Nederland nog zo'n 50.000 broedparen voor. Door o.a. het gebruik van methylhoudende kwikverbindingen in ontsmettingsmiddelen voor zaaizaad, maar ook door menselijke vervolging, waren er in 1970 nog maar 10.000 paren over. Toen die giftige middelen verboden werden en de vogels werden beschermd, steeg dat aantal

weer, zodat er nu ongeveer 30.000 Roekenparen in ons land broeden.

Die vooruitgang is ook in onze stad te zien. In het boek "Vogels in de IJsseldelta" staan - voor zover bekend - de oudste gegevens van broedende Roeken in Kampen. In het jaar 1932 broedden in het stadspark 15 paren. In het verleden waren er ook nog Roekenkolonies aan de St. Nicolaasdijk (1937: 12 - 15), de Zwartendijk (1940: 16) en de Schansdijk (1972: 6 - 7). In 1981 werden aan de Sabloniërekade (Oor-

gat) nog 16 nesten geteld. In 1984 werden in Kampen 63 Roekennesten aangetroffen; dit betrof vestigingen in het stadspark (59) en aan de Sabloniërekade (4).

In 1985 waren er nog minder, namelijk 50 nesten (stadspark: 49; de Sabloniërekade: 1). Daarna ging het beter. Ieder jaar groeide de kolonie. In 1992 kwam het aantal voor het eerst boven de honderd uit toen 110 nesten werden aangetroffen. In 1996 werden 165 nesten geteld, verdeeld over locaties in het stadspark, langs de singels, langs de Cellesbroeks-weg en in de Jacob Catsstraat.

Nu het met de Roek de goede kant uitgaat, gaan er helaas ook weer stemmen op om hem te bestrijden. De mensen vinden het een lastige vogel, vanwege het lawaai, de vogelpoep en vermeende schade. Volgens Vogelbescherming wordt deze interessante vogel bewust zwart gemaakt. Goede voorlichting kan hierin verandering brengen.

Literatuur.

- H. Blok en H. ter Stege (1995): De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis.
- H.J.H. Dorgelo: Roekentellingen in Kampen (artikel in voorbereiding).
- G.J. Gerritsen en J. Lok (1986): Vogels in de IJsseldelta.
- N. de Haan en M. Bastin (1993): Kijk op Vogels - Op het platteland.
- L. Jonsson (1996): Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten.
- J.J. Leevers (z.j.): Roek en landbouw.
- P.L.Th.A. Maréchal (1983): Roek (ecoscript no. 12.17 N).
- L. De Meersman (z.j.): Vogelzangtabel.
- J.E. Sluiters (1975): Prisma Vogelboek.
- SOVON (1987): Atlas van de Nederlandse Vogels.

H.J.H. Dorgelo, geboren te Kampen, 10 november 1943.

Was werkzaam bij de overheid. Is amateur-ornitholoog en redacteur van "De Ratelaar", het informatieblad van de Vereniging voor natuurstudie en -bescherming "IJsseldelta".